

Riksantikvaren
Postboks 1483 Vika
0116 Oslo

Vår ref.:
25/956 - 1

Saksbehandler:
Odd Sletten

Dato:
05.06.2025

Deres ref.:

Høring - Bevaringsstrategi for næringer og industriers kulturmiljø, og for bygder og byers kulturmiljø

Vi viser til utsendte høringsdokumenter for bevaringsstrategier for næringer og industriers kulturmiljø, og for bygder og byers kulturmiljø.

Verdensarvkoordinator for Røros bergstad og Circumferensen finner det hensiktsmessig å besvare begge høringsdokumentene samlet.

For et verdensarvsted som består av både bylandskap, industrilandskap, jordbrukslandskap, og transport- og ressurs-landskap kan det bli krevende å forholde seg til tre ulike bevaringsstrategier (Landbrukets kulturmiljø, næringers og industriers kulturmiljø og bygder og byers kulturmiljø).

Vi ser at forvaltningen av verdensarvområdet krysser av i nesten samtlige deltemaer og prioriteringer i de tre strategiene (unntatt drabantbyer og gjenreisingsarkitektur).

Vi ser også at vi er tungt inne i alle de fire innsatsområdene:

- bevaring og bruk
- kunnskap og kompetanse
- opplevelse og engasjement
- urfolk og nasjonale minoriteter

Verdensarvinnskrivingen av Røros bergstad og Circumferensen handler nettopp om hvordan industri, bydannelse og bygdeetableringer, transport, skogbruk, jordbruk og reindrift gjensidig påvirker hverandre, og det blir på mange måter meningsløst å håndtere hver sektor for seg.

Tilnærmingen gjennom tematiske strategier kan føre til en tematisk sortering av kulturminner som er uheldig i sammensatte kulturmiljøer, der både den kontekstuelle forståelsen av ulike sektors og aktørers gjensidige påvirkning, og endringsbilder over tid, er avgjørende for forståelsen. Det er viktig at en har dette med seg i det videre arbeidet.

Konkret så ser vi at i verdensarvområdet Røros bergstad og Circumferensen så er forståelsen av dette samvirket, men også konkurransen, mellom de ulike sektorene jordbruk, skogbruk, reindrift og industri, men også handel og bydannelse, en grunnleggende forutsetning for å kunne gjøre de riktige prioriteringene og tiltakene.

Vi har tidligere påpekt (i høringen av bevaringsprogrammene) at det ville være hensiktsmessig å etablere en egen bevaringsstrategi for verdensarv. Vi ser at med den tematiske tilnærmingen som legges i bevaringsstrategiene vil det bli enda viktigere å finne løsninger og virkemidler for verdensarvområdene som ivaretar behovet for å se sammenhenger og gjensidige påvirkninger.

Dette kan gjøres på flere måter:

1. En egen bevaringsstrategi for verdensarvområdene, som i større grad vektlegger sammenhengene mellom de ulike kulturminnetypene innenfor et større kulturmiljø.
2. Verdensarvområdene får status som modellområder (jamfør fyrårnsstrategien), hvor en først og fremst legger vektlegger hvordan en kan utvikle de fire innsatsområdene over tid, på tvers av bevaringsstrategiene.

I begge tilnærmingene er det vesentlig at virkemiddelapparatet har tilstrekkelig fleksibilitet og langsiktighet. Tilskudd til verdensarv må bidra til å fremheve sammenhengene og ha et langsiktig perspektiv, og det er viktig at en ikke blir avhengig av å søke midler fra alt for mange kilder for å sy sammen en god forvaltning av verdiene.

Med hilsen

Odd Sletten
verdensarvkoordinator

Dokumentet er elektronisk godkjent og har derfor ingen signatur.